

ГРИЦЕНКО А.П., доктор педагогічних наук
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка, Україна
ORCID: [https://orcid.org/ 0000-0002-9107-1394](https://orcid.org/0000-0002-9107-1394)
E-mail: grikand@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Питання упровадження ІТ-технологій до освітнього процесу сучасних закладів освіти досить актуальне. Подання викладачами даних із мультимедійних навчальних засобів (МНЗ) у поєднанні з традиційними текстами та наочністю змінюють засоби представлення інформації в дидактичному процесі.

Проблематику інтеграції знань досліджували педагоги Я. Коменський, Й. Песталоцці, В. Сухомлинський, К. Ушинський тощо. До того ж, ефективність застосування МНЗ у процесі практичної підготовки майбутніх учителів зростає за рахунок встановлених раціональних, педагогічно обґрунтованих меж із необхідними інтеграціями лише фахових, а й інших навчальних дисциплін фахової підготовки майбутніх учителів [1, с. 167-168; 7, с. 78].

Відповідно, оволодіння педагогами ІТ-технологіями стало вимогою часу та необхідною умовою подальшої педагогічної роботи в ЗЗСО. Нами напрацьовано відповідний теоретичний матеріал та оформлено практичний досвід з упровадження МНЗ до освітнього процесу [2-7; 9]. Важливу роль для цього відіграє процес засвоєння майбутніми вчителями навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі необхідного обсягу теоретичних знань у галузі ІТ-технологій. До них ми відносимо знання про інформаційні процеси та технології, про використання мультимедіа у процесі фахової підготовки і

майбутній професійній діяльності. При цьому, ми звертаємо увагу, перш за все, на формування практичних умінь та навичок, зокрема, їх роботу з текстовим документами; таблицями; малюнками; діаграмами; презентаціями; комп'ютерними графічним об'єктами; Flash-анімацією тощо. Не менш важливо роль відіграють сформовані вміння використовувати контроль знань із допомогою комп'ютера (здійснення моніторингу, проміжне діагностування, електронне тестування, прогнозування тощо), а також уміння використовувати готові електронні засоби й самостійно розробляти власні компоненти МНЗ, навички інтернет-комунікації.

Отже, керування процесом фахової підготовки полягає в оптимальному застосуванні викладачем педагогічних впливів; застосуванні таких форм і методів освітньої діяльності й використанні засобів ІТ-технологій, які б дозволили майбутнім учителям творчо самореалізуватися; у знайденні підходів до розкриття власної індивідуальності та креативності кожного студента; у прогнозуванні результатів і здійсненні контролю. До того ж перспективи творчої самореалізації майбутніх учителів історії за умов використання засобів ІТ-технологій значно розширюються порівняно з традиційним навчанням.

Відзначимо, що до одного з основних правил ефективного використання мультимедійних навчальних засобів у процесі підготовки майбутніх вчителів навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі ми відносимо поєднання традиційних форм фахової підготовки майбутніх учителів історії з інноваційними на основі застосування складників інформаційно-освітнього середовища. Це впливає зі специфіки педагогічної освіти, коли подача відомостей про минуле, представлення досвіду на прикладах героїчних подій, життєпису видатних діячів завдяки інтенсифікації та динамічності представлених даних, інформатизації освіти у ЗВО приводить до поглиблення історичних знань та інтенсифікації освітнього процесу.

Отже, за таких умов МНЗ стають додатковим засобом практичної підготовки через залучення методів дистанційного навчання та вдосконалення традиційних методів індивідуального навчання й самонавчання. Цей факт особливо актуальний в останні роки в умовах упровадження карантинних обмежень та військово стану. Актуальність цієї вимоги ефективної організації освітнього процесу пов'язана зі специфікою опанування більшості навчальних дисциплін, яка полягає в переважанні індивідуальних форм освітнього процесу, коли особистість педагога, його педагогічні й професійні якості мають визначальну роль. За таких умов засоби ІТ-технологій стають лише додатковим засобом професійного розвитку майбутніх учителів вчителями навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі.

Від так, ми виокремлюємо важливість введення до процесу підготовки майбутніх учителів навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі елементів дистанційного навчання. Завдання викладача в таких умовах – створення відповідних дидактичних та технічних умов за допомогою, наприклад, системи підготовки та подання навчального матеріалу в Google Classroom із проведенням занять і консультацій на платформі Google Meet, забезпечення контролю та узагальнення знань у формі тестування Google Форми як елементів дистанційного навчання (далі – ДН).

Для опанування більшості навчальних дисциплін дистанційна форма може стати додатковим засобом ефективності організації освітнього процесу. Зокрема, завдяки проведенню тестового контролю знань (поміжний і підсумковий), самостійного вирішення завдань із пошуку та опрацювання історичних даних.

Отже, введення елементів ДН до опанування названих дисциплін створює умови для широкого використання засобів ІТ-технологій: електронних підручників, посібників, електронних історичних атласів, інформаційно-довідкових

мультимедійних видань, ігрових історичних навчально-розвивальних видань, тестових програм контролю історичних знань і умінь з використанням засобів мультимедіа.

Для реалізації цієї умови розроблені нові форми теоретичних завдань, які виконуються дистанційно, організовані форми інтернет-комунікації майбутніх учителів: навчання роботи з відомостями, наявними в інтернет-джерелах (пошук, аналіз, презентація, оформлення тощо), дотримання норм мережного етикету, що сприяє самовдосконаленню особистості майбутніх учителів навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі, збагаченню їх інформаційної та загальної професійної культури тощо.

Таким чином, інтегроване використання МНЗ у процесі практичної підготовки майбутніх учителів навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі дозволяє оптимізувати освітній процес у таких напрямках: активізація навчання та покращення засвоєння історичних відомостей; зростання мотивації до використання МНЗ та вдосконалення процесу фахової підготовки через співпрацю з майбутніми вчителями і викладачами в умовах дистанційного навчання; залучення майбутніх учителів до створення власних МНЗ; створення умов для інтегрування навчальних дисциплін та використання міжпредметних зв'язків з метою використання МНЗ у процесі практичної підготовки майбутніх учителів навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі.

Бібліографічний список:

1. Гаврілова Л. Педагогічні умови застосування мультимедійних навчальних засобів у професійній підготовці майбутніх учителів. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти.* 2015. Вип. 8(1). С. 166-170.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmf_m_2015_8%281%29_42

2. Гриценко А.П. Визначення загально дидактичних принципів у змісті і структурі мультимедійних підручників та посібників. *Молодий вчений*. 2020. № 2 (78). Лютий. С. 413-416. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-2-78-86>

3. Гриценко А. Досвід створення мультимедійного підручника з історії. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 27. Том 2. С. 147-151. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_2/27-2_2020.pdf

4. Гриценко А.П., Сергієнко В.П. Організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності учителів історії в ході їх неперервної освіти. *Історико-педагогічні студії* / гол. ред. Н.М. Дем'яненко. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. Вип. 13-14. С. 48-50.

5. Гриценко А.П. Особливості побудови віртуального музею «Мультимедійна стрічка подій в історії української державності. *Молодий вчений*. 2020. № 3 (79). Березень. С. 366-370. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-75>

6. Гриценко А. Психолого-педагогічні аспекти використання мультимедійних технологій у процесі навчання історії студентів закладів вищої педагогічної освіти. *Наукові записки БДПУ*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2020. С. 241-247. URL: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2020-1-1-241-247>

7. Гриценко А. Упровадження спецкурсу «Мультимедійні технології в історичній освіті» в системі підготовки майбутніх учителів історії. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2020. Випуск 45. С. 98-104.

8. Імбер В.І. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у підготовці майбутнього вчителя початкових класів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2008. 175 с.

9. Сергієнко В.П., Гриценко А.П. Особливості класифікації мультимедійних засобів навчання у процесі вивчення історії. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Сер. : Педагогічні науки. 2020. Вип. 1 (42). С. 183-191. URL: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2020-1-42-183-191>